

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Milana Procházky a soudců Mgr. Ing. Veroniky Baroňové a JUDr. Petra Polácha v právní věci žalobkyně: **nezl. M. F.**, zastoupené zákonným zástupcem Mgr. M. F., proti žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje**, se sídlem Žerotínovo nám. 3, Brno, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 6. 2015, č. j. JMK 76097/2015, sp. zn. S - JMK 110551/2012 OŠ,

t a k t o :

- I. Žaloba se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

Žalobkyně se včas podanou žalobou domáhala zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného, kterým bylo zamítnuto její odvolání a potvrzeno prvostupňové rozhodnutí ředitelky Mateřské školy Újezd u Brna, okres Brno-venkov, příspěvkové organizace (dále jen „ředitelka MŠ“), ze dne 11. 9. 2012, č. j. MŠ/162/2012. Tímto rozhodnutím žalobkyně nebyla přijata k předškolnímu vzdělávání.

Dne 30. 4. 2012 podala žalobkyně prostřednictvím svého zákonného zástupce žádost o přijetí k předškolnímu vzdělání v Mateřské škole Újezd u Brna, okres Brno-venkov, příspěvková organizace (dále též „MŠ“), a to od školního roku 2012/2013. O podané žádosti rozhodla ředitelka MŠ dne 25. 5. 2012 pod č. j. MŠ/77/2012 tak, že žalobkyně nebyla k předškolnímu vzdělání přijata. Rozhodnutí ředitelky MŠ bylo následně rozhodnutím žalovaného ze dne 11. 7. 2012, č. j. JMK 66872/2012, zrušeno pro nepřezkoumatelnost a věc byla ředitelce MŠ vrácena k novému projednání. Ta poté dne 11. 9. 2012 rozhodla pod č. j. MŠ/162/2012 tak, že žalobkyni opětovně nepřijala k předškolnímu vzdělávání. Proti tomuto rozhodnutí se žalobkyně bránila odvoláním, o kterém žalovaný rozhodl dne 31. 10. 2012 pod č. j. JMK 110551/2012 tak, že odvolání žalobkyně zamítl a prvostupňové rozhodnutí ředitelky MŠ potvrdil.

Toto rozhodnutí žalovaného žalobkyně napadla žalobou, o níž Krajský soud v Brně rozhodl rozsudkem ze dne 14. 8. 2014, č. j. 30 A 115/2012 - 62, tak, že rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Kasační stížnost žalovaného byla Nejvyšším správním soudem zamítnuta rozsudkem ze dne 9. 4. 2015, č. j. 8 As 154/2014 - 49.

Žalovaný (vázan vysloveným právním názorem správních soudů) poté rozhodnutím ze dne 15. 6. 2015, č. j. JMK 76097/2015, opětovně odvolání žalobkyně zamítl a rozhodnutí ředitelky MŠ ze dne 11. 9. 2012, č. j. MŠ/162/2012, potvrdil. Toto rozhodnutí je nyní předmětem přezkumu ze strany zdejšího krajského soudu na základě podané žaloby.

II. Obsah žaloby

Žalobkyně v podané žalobě předně brojí proti vydané směrnicí ředitelky MŠ, č. j. MŠ/182/11, stanovící kritéria pro přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání v MŠ, a to pro její diskriminační charakter. Dle jejího názoru byla žalobkyně při rozhodování o nepřijetí k předškolnímu vzdělávání v MŠ přímo diskriminována výlučně na základě svého věku, a to ve vztahu ke starším dětem, které povinnou školní docházku nastoupí ve stejný den jako ona (dne 1. 9. 2015), tj. uvnitř skupiny dětí nacházejících se ve zcela shodném postavení. Žalobkyně podrobně rozebrala charakter předškolního vzdělávání, kdy především poukázala na skutečnost, že toto tvoří plnohodnotnou součást vzdělávacího systému, jehož smyslem a cílem je vytvářet předpoklady pro pokračování v dalším vzdělávání a vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před nástupem povinné školní docházky. Žalobkyně přestřela právní úpravu týkající se přijímání k předškolnímu vzdělávání a doplnila, jaký byl v souladu se závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 4. 2015, č. j. 8 As 154/2014 - 49, úkol žalovaného při přezkumu prvostupňového rozhodnutí ředitelky MŠ. Dle názoru žalobkyně však žalovaný na přezkum rozhodnutí zcela rezignoval, nevypořádal se s jejími námitkami vznesenými ve vyjádřeních ze dne 15. 9. 2014 a 15. 4. 2015 a neprovedl ani jí navrhané důkazy. Dále, ačkoliv žalobkyně namítala nesoulad aplikace kritéria věku s antidiskriminačním zákonem, žalovaný podle této právní normy vůbec nerozhodoval.

Žalobkyně poukázala na skutečnost, že kritérium věku lze při přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání aplikovat různým způsobem, přičemž způsob, jakým tak učinil žalovaný, byl přímo diskriminační. Ve svých důsledcích (bez ohledu na to, že to nebylo

zamýšleným cílem) aplikace tohoto kritéria vedla k vyčlenění dětí mladších, kterým bude před nástupem k povinné školní docházce poskytnuto o jeden rok kratší předškolní vzdělávání. Žalobkyně se proto domáhala určení, že uplatnění kritéria věku (s prioritou starších dětí) uvnitř skupiny dětí se stejným nástupem povinné školní docházky je v rozporu se zákonem, konkrétně s ustanovením § 1 odst. 3 a § 2 odst. 3, ve spojení s § 7 odst. 1, zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů, ve znění účinném pro projednávanou věc (dále jen „antidiskriminační zákon“). Dle žalobkyně se v daném případě jednoznačně nejednalo o rozlišování odlišností ve smyslu antidiskriminačního zákona, přičemž pro uplatnění zvoleného kritéria nelze nalézt ani legitimní cíl ve smyslu § 7 odst. 1 antidiskriminačního zákona. Tento cíl dle žalobkyně nevyplývá ani z ustanovení § 34 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění účinném pro projednávanou věc (dále jen „školský zákon“), jelikož výkladem tohoto ustanovení lze dovodit pouze prioritu předškolní přípravy dětí, které nastoupí povinnou školní docházku dříve; a nemohou jím být ani tzv. důvody sociální, jak krajský soud dovodil v předcházejícím zrušovacím rozsudku.

Žalobkyně upozornila, že o jejím nepřijetí k předškolnímu vzdělávání *de facto* výlučně rozhodlo kritérium věku (přednost starších dětí), které jde přímo proti smyslu předškolního vzdělávání tak, jak jej v podané žalobě popsala. Dle žalobkyně bylo v daném případě možné nalézt hned několik příkladů nediskriminačních kritérií, a to např. prioritu mladších dětí v rámci jednoho ročníku nebo losování. Žalobkyně odmítla také argumentaci žalovaného o objektivitě předmětného kritéria, která byla dle jejího názoru pro posouzení souladu tohoto kritéria s antidiskriminačním zákonem zcela nerozhodná. S ohledem na vše výše uvedené proto žalobkyně navrhla, aby krajský soud napadené rozhodnutí pro nezákonnost zrušil, věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení a uložil žalovanému povinnost nahradit žalobkyni náklady soudního řízení.

III. Vyjádření žalovaného

Žalovaný ve svém vyjádření k podané žalobě předně upozornil na možné naplnění podmínek pro odmítnutí žaloby dle ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Měl za to, že sporná část kritérií pro přijetí k předškolnímu vzdělávání v MŠ prošla již dvojím soudním přezkumem, v tomto přezkumu obstála, a tedy se jedná o věc již pravomocně rozhodnutou.

Dále žalovaný poukázal na skutečnost, že obsah napadeného rozhodnutí byl v daném případě ovlivněn příslušnými právními předpisy, ale zejména závěry, které ve svém zrušujícím rozsudku (následně potvrzeném Nejvyšším správním soudem) vyslovil Krajský soud v Brně. K problematice přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání žalovaný odkázal na důvodovou zprávu ke školskému zákonu a k žalobkyni zmiňovanému smyslu předškolního vzdělávání konstatoval, že k tomuto slouží především institut přednosti „*předškoláka*“ před jinými uchazeči. Žalovaný reagoval na argumenty žalobkyně, že mladší děti jsou méně vyspělé než děti starší, a dále připomněl, že zákonodárce považuje za nezbytné předškolní vzdělávání právě v rozsahu jednoho školního roku, a proto není možné automaticky

dovozovat důsledky ve smyslu znevýhodnění dítěte, pokud se mu v jeho třech letech předškolního vzdělávání nedostane. Komplexní posuzování individuálních potřeb předškolního vzdělávání každého dítěte je dle žalovaného nereálné, a proto jsou při přebytku poptávky mateřské školy nuceny stanovovat pro rozhodování kritéria. Žalovaný dále shrnul svou argumentaci stran preference přijímání starších dětí v rámci stejné věkové skupiny do mateřských škol a setrval na svém závěru, že tento postup vychází z příslušných ustanovení školského zákona.

Žalovaný se vyjádřil také k návrhu žalobkyně preferovat v rámci skupiny dětí se společným nástupem k povinné školní docházce děti mladší a vypořádal se také s návrhy žalobkyně na provedení důkazu znaleckým posouzením. V závěru žalovaný navrhl, aby krajský soud žalobu usnesením odmítl, případně aby ji jako nedůvodnou zamítl.

IV. Replika žalobkyně

Žalobkyně reagovala na vyjádření žalovaného replikou, v níž předně odmítla závěr žalovaného o existenci překážky *rei iudicatae* v dané věci. Dále zcela odmítla také argumentaci žalovaného spočívající v naplnění smyslu předškolního vzdělávání institutem přednosti „předškoláka“ před ostatními uchazeči. Nesouhlasila s názorem žalovaného, který dle žalobkyně bagatelizuje předškolní vzdělávání na něco nepotřebného. Žalobkyně pokládala vyjádření žalovaného za rozporné, kdy měla za to, že jeho argumentace nejenže nevyvrátila jí uplatněné žalobní důvody, ale dokonce je takřka potvrdila. Žalobkyně proto setrvala na svém návrhu obsaženém v podané žalobě.

V. Vyjádření účastníků při ústním jednání

Při jednání účastníci setrvali na svých dosavadních tvrzeních obsažených v písemných podáních. Zástupce žalobkyně se podrobně věnoval své argumentaci obsažené již v písemném vyhotovení žaloby (včetně repliky), a to s odkazem na jednotlivé body písemných podání. Svou argumentaci doplnil také citacemi příslušných pasáží odborných publikací prof. MUDr. Zdeňka Matějčka: *Prvních šest let ve vývoji a výchově dítěte* a R. Ležalové: *Odklady povinné školní docházky*, které soudu krátkou cestou předložil a navrhoval jejich provedení k důkazu při jednání.

Krajský soud při jednání nepřistoupil k provedení v žalobě navrhovanému důkazu Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání vydaným opatřením ministryně školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 3. 1. 2005, č. j. 32 405/2004-22, neboť jeho provedení nebylo pro posouzení důvodnosti podané žaloby nezbytné. Z těchto důvodů nepřistoupil ani k provádění důkazů publikacemi (resp. jejich částmi vybranými žalobkyní), specifikovanými v předcházejícím odstavci.

VI. Posouzení věci krajským soudem

Žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 s. ř. s.), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.) a jedná se o žalobu přípustnou (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.). Dle

ustanovení § 75 odst. 1, 2 s. ř. s. vycházel soud při přezkoumání žalobou napadeného rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného v mezích uplatněných žalobních bodů, přičemž o věci samé rozhodl po provedeném jednání, neboť žalobkyně vyslovila s rozhodnutím věci bez nařízení jednání svůj nesouhlas. Dospěl přitom k závěru, že žaloba není důvodná.

Na úvod krajský soud pokládá za nutné vyjádřit se nejprve k argumentaci žalovaného stran naplnění zákonných podmínek pro odmítnutí podané žaloby dle ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. z důvodu existence překážky věci pravomocně rozhodnuté. V této souvislosti krajský soud připomíná, že totožnost věci v řízení o žalobě proti správnímu rozhodnutí je dána totožností účastníků a napadeného rozhodnutí (k tomu srovnej již rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2011, č. j. 2 As 63/2011 - 60, dostupný na www.nssoud.cz). V nyní souzené věci přitom vystupují totožní účastníci jako v řízení, které Krajský soud v Brně vedl pod sp. zn. 30 A 115/2012. Podmínka totožnosti napadeného rozhodnutí však není naplněna, jelikož Krajský soud v Brně dřívějším rozsudkem ze dne 14. 8. 2014, č. j. 30 A 115/2012 - 62, původní rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 10. 2012, č. j. JMK 110551/2012, zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, který následně vydal nové rozhodnutí ze dne 15. 6. 2015, č. j. JMK 76097/2015, nyní napadené správní žalobou. V daném případě tedy nebyly podmínky pro odmítnutí žaloby dány.

Z hlediska meritorního posouzení je pak v této věci podstatné, že žalobkyně učinila předmětem soudního přezkumu rozhodnutí, kterým nebyla přijata k předškolnímu vzdělávání. Krajský soud na tomto místě pouze pro úplnost podotýká, že v praxi správních soudů byly nejdříve žaloby směřující proti rozhodnutí o přijetí či nepřijetí uchazeče do mateřské školy odmítány podle ustanovení § 70 písm. a) s. ř. s. Tato praxe však byla následně překonána rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 5. 2012, č. j. 1 As 35/2012 - 40, publikovaným pod č. 2736/2013 Sb. NSS, v němž Nejvyšší správní soud shledal naplnění všech tří kumulativních podmínek pro podrobení aktu veřejné správy soudnímu přezkumu (s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, č. j. 4 Ans 9/2007 - 197, publikovaný pod č. 1717/2008 Sb. NSS), a to podmínky, že se v případě rozhodujícího orgánu (1) jedná o orgán moci výkonné, či jiný typ orgánu uvedený v § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s.; (2) tento orgán rozhoduje o právech a povinnostech fyzických a právnických osob; (3) rozhodování se děje v oblasti veřejné správy. V podrobnostech krajský soud odkazuje na odstavce [17] až [24] odůvodnění toho rozsudku Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 1 As 35/2012.

Krajský soud dále pokládá za důležité na tomto místě připomenout také ústavní a zákonnou úpravu práva na vzdělání (k tomu shodně srovnej též výše zmiňovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 5. 2012, č. j. 1 As 35/2012 - 40, publikovaný pod č. 2736/2013 Sb. NSS). Listina základních práv a svobod v článku 33 odst. 1 první věta stanoví, že každý má právo na vzdělání. Toto právo jednotlivce vyžaduje pozitivní konání státu, které ovšem není neomezené. Ústavní soud v nálezu ze dne 3. 4. 1996, sp. zn. Pl. ÚS 32/95, publikovaném pod č. 112/1996 Sb., uvedl, že „(...) pojmový znak „právo na vzdělání“ (článek 33 odst. 1 Listiny) je sám o sobě vágní, neboť s tímto jen všeobecně formulovaným právem je spojen nespočet sociálních aspektů a účelů, a to mnohdy rozdílné sociální kvality

a sociálního dopadu. Tendence posunout jakýkoliv z těchto aspektů a účelů do roviny způsobilé k porušení tohoto práva by, podle názoru Ústavního soudu, byla způsobilá, stejně jako v celé řadě obdobných případů, vyvolat celou řadu sociálně disfunkčních a nežádoucích účinků.“ Jakkoliv lze tedy právo na vzdělání vnímat relativně široce, domáhat se jej lze v souladu s článkem 41 odst. 1 Listiny základních práv a svobod pouze v mezích zákonů, které jej provádějí.

Právo dítěte na vzdělání s cílem postupného uskutečňování tohoto práva a na základě rovných možností pak výslovně uznává též Úmluva o právech dítěte (sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb.). Rovněž čl. 2 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod stanoví, že nikomu nesmí být odepřeno právo na vzdělání. Podle výkladu Evropského soudu pro lidská práva obsahuje tento článek pozitivní závazek státu, přičemž právo na vzdělání svou povahou vyžaduje regulaci státu, jež se může měnit v čase a místě podle potřeb a zdrojů společnosti a jednotlivců. Bez dalšího je přitom zřejmé, že taková regulace se nesmí nikdy dotknout podstaty práva na vzdělání ani se nesmí dostat do konfliktu s jinými právy zaručenými Úmluvou (rozsudek pléna ze dne 23. 7. 1968 ve věci *Belgický jazykový případ /Case „relating to certain aspects of the laws on the use of languages in education in Belgium“/*, Series A no. 6, stížnosti č. 1474/62, 1677/62, 1691/62, 1769/63, 1994/63, 2126/64, část I.B.).

Na zákonné úrovni rozvíjí a zajišťuje právo na vzdělání školský zákon. Podle ustanovení § 1 tento zákon upravuje předškolní, základní, střední, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních, stanoví podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova (dále jen „vzdělávání“) uskutečňuje, vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání a stanoví působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství. Podstatnou je v tomto ohledu právě skutečnost, že zákon sám řadí (na rozdíl od předchozí právní úpravy) i předškolní vzdělávání (v mateřských školách) do systému vzdělávání. V ustanovení § 2 odst. 3 pak školský zákon výslovně stanoví, že vzdělávání poskytované podle tohoto zákona je veřejnou službou. Školský zákon umožňuje (srovnej § 8 zákona) široké škále subjektů zřizovat školy a školská zařízení ve vyjmenovaných formách. Školský zákon nepoužívá pojem státní školy: pod tímto pojmem je třeba ve školském zákoně rozumět školy zřizované státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí. Školský zákon tedy v současné době představuje základní zákonnou normu pro oblast tzv. regionálního školství, která upravuje výše uvedené oblasti vzdělávání a školských služeb v zásadě komplexně.

Pokud se jedná o předškolní vzdělávání, to se dle ustanovení § 34 odst. 1 školského zákona organizuje pro děti ve věku zpravidla od tří do šesti let. Dle odst. 2 téhož ustanovení ředitel mateřské školy stanoví v dohodě se zřizovatelem místo, termín a dobu pro podání žádosti o přijetí dětí k předškolnímu vzdělávání od následujícího školního roku a zveřejní je způsobem v místě obvyklým. Dle odst. 3 ředitel mateřské školy rozhoduje o přijetí dítěte do mateřské školy, popřípadě o stanovení zkušebního pobytu dítěte, jehož délka nesmí přesáhnout 3 měsíce. Dle odst. 4 téhož ustanovení školského zákona se k předškolnímu vzdělávání přednostně přijímají děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky. Pokud nelze dítě v posledním roce před zahájením povinné školní docházky přijmout z kapacitních důvodů, zajistí obec, v níž má dítě místo trvalého pobytu, zařazení

dítěte do jiné mateřské školy. Dle odst. 7 pak platí, že dítě může být přijato k předškolnímu vzdělávání i v průběhu školního roku.

Školský zákon přitom nestanoví konkrétní podmínky řízení o přijetí dítěte do předškolního zařízení, v tomto ohledu ponechává rozsáhlé kompetence řediteli školy (§ 34 školského zákona). Rozhodovací proces ředitele školy se však musí vyvarovat libovůle, tedy musí zahrnovat rovný a informovaný přístup k účastníkům, který je dán pouze řádným odůvodněním rozhodnutí, které vychází z předem stanovených kritérií. K tomu Nejvyšší správní soud již v citovaném rozsudku ze dne 2. 5. 2012, č. j. 1 As 35/2012 - 40, publikovaném pod č. 2736/2013 Sb. NSS, uvedl následující: „*Disponuje-li mateřská škola pravomocí rozhodovat o přijetí dítěte do systému (předškolního) vzdělávání -mateřské školy- podle § 34 školského zákona, přičemž zákonné podmínky pro taková rozhodování zákon nikterak neupravuje, pak je nutno zajistit, aby byla při rozhodování vážena předem stanovená kritéria pro přijímání dětí do tohoto systému vzdělávání. To právě proto, že nelze zajistit zpravidla z kapacitních důvodů vždy a všem dětem přístup právě do jimi zvoleného předškolního zařízení, a tedy i do zmíněného předškolního vzdělávacího systému. Mezi demokratické principy (principy rovnosti a zákazu diskriminace a neodůvodněné nerovného zacházení jako esenciální zásady materiálního právního státu), jistě patří i fundamentální zásady správního řízení, jako nutnost zohlednit při rozhodování konkrétní okolnosti daného případu a dbát na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly, přičemž tyto zásady nacházejí svůj výraz právě v odůvodnění rozhodnutí. Podmínky přijímání do předškolních vzdělávacích zařízení musí být proto určeny předem a musí vycházet z principu rovnosti příležitostí. Přístup do zmíněného systému vzdělávání by měl být především v souladu s principem transparentnosti, který v širším smyslu vyjadřuje, že postupy při rozhodování jsou srozumitelné a otevřené, dle předem stanovených kritérií. Kromě zákonem určeného kritéria přednostního přijetí dětí předškolního věku, si lze jako další kritérium představit např. přednostní přijetí starších dětí, zaměření na vzdělávání dětí v určité oblasti, teritoriální hledisko dle bydliště dítěte, sociální hledisko apod.; takto stanovená a zvolená kritéria jsou zcela na vůli a rozhodnutí jednotlivých předškolních vzdělávacích zařízení, musí být transparentní a založena na demokratických principech (viz obdobně ve vztahu k rozhodnutí o nepřijetí studenta na vysokou školu rozsudek NSS ze dne 21. 12. 2006, čj. 2 As 37-2006 - 63).“ - pozn.: zvýraznění podtržením doplněno krajským soudem.*

V nyní projednávaném případě je z obsahu vydaných správních rozhodnutí obou stupňů zřejmé, že ředitelka MŠ stanovila kritéria pro přijetí uchazečů k předškolnímu vzdělání ve směrnici č. j. MŠ/182/11, a to následujícím způsobem:

- 1) Dosažení věku dítěte 6 let v období od 1. září do 31. srpna následujícího kalendářního roku. /8 bodů/
- 2) Trvalý pobyt dítěte ve městě, ve kterém mateřská škola sídlí (Újezd u Brna). /7 bodů/
- 3) Dítě, které nastoupí k 1. září 2012: s celodenní docházkou /6 bodů/
- 4) Dítě, které nastoupí do 30. září 2012: s celodenní docházkou /5 bodů/
- 5) Dítě, které nastoupí k 1. září 2012: s polodenní docházkou /4 body/
- 6) Dítě, které nastoupí do 30. září 2012: s polodenní docházkou /3 body/
- 7) Dítě, které nastoupí po 30. září 2012 /1 bod/

V případě, že se k předškolnímu vzdělávání přihlásí větší počet dětí, než je kapacita mateřské školy, budou děti v jednotlivých kritériích 1-6 se stejným počtem bodů seřazeny dle věku od nejstaršího po nejmladšího. Děti, které nastoupí po 30. září 2012 budou zařazeny dle data nástupu k předškolnímu vzdělávání. Přednost budou mít děti v tomto pořadí:

- a) s celodenní docházkou*
- b) s polodenní docházkou*

Pozn.: Pokud se na posledním místě, díky stejnému počtu bodů a splněných kritérií, umístí více žadatelů, o přijetí do MŠ rozhodne los.

Žádost o přijetí k předškolnímu vzdělávání v MŠ v daném případě podalo celkem 62 dětí, přičemž volných míst v MŠ pro školní rok 2012/2013 bylo 30 míst. K 1. 9. 2012 bylo na základě rozdělení dětí do jednotlivých kritérií přijato 30 nejstarších dětí, zařazených do kritérií č. 2 a č. 3 se shodným počtem 13 bodů (v celkovém počtu dětí tedy nebylo žádné, které by bylo zařazeno do 1. kritéria). Žalobkyně nebyla do mateřské školy přijata, jelikož se při aplikaci kritéria seřazení dětí dle věku od nejstaršího po nejmladší při rovnosti dosažených 13 bodů umístila na 35. místě.

Pro posouzení dané věci je přitom rozhodné, že krajský soud již dříve v případě žalobkyně rozhodoval, a ačkoliv předcházející rozhodnutí žalovaného bylo z jiných důvodů zrušeno, krajský soud se ve svém rozsudku ze dne 14. 8. 2014, č. j. 30 A 115/2012 - 62, dostupném na www.nssoud.cz, podrobně zabýval a vyjádřil také k namítanému diskriminačnímu charakteru vydané směrnice ředitelky MŠ č. j. MŠ/182/11. Krajský soud tedy ve své dřívější rozhodovací činnosti případ přímo osoby žalobkyně meritorně posuzoval a dospěl k závěru, že kritérium věku (ve smyslu seřazení dětí dle data narození od nejstarších po nejmladší při dosažené rovnosti bodů) nelze považovat za diskriminační, jelikož bylo odůvodněno legitimním cílem (nárůst potřeby předškolního vzdělání dítěte se zvyšujícím se věkem), a prostředky k jeho dosažení jsou přiměřené a nezbytné. V této souvislosti krajský soud odkázal také na doporučující stanovisko Veřejného ochránce práv k naplňování práva na rovné zacházení v přístupu k předškolnímu vzdělávání ze dne 9. 10. 2012, sp. zn. 166/2010/DIS/JŠK, podle kterého věk dítěte představuje legitimní kritérium pro určení pořadí přihlášených dětí. Rozhodnutí však krajský soud zrušil z jiných důvodů, a to pro nesprávnou aplikaci kritérií trvalého pobytu a nástupu žalobkyně k předškolnímu vzdělávání.

Ve věci úspěšná žalobkyně (z důvodu zrušení předchozího rozhodnutí žalovaného) pak v rámci svého vyjádření k podané kasační stížnosti žalovaného namítala mj. také nedostatečné vypořádání a nepřezkoumatelnost právě ve vztahu k jí uplatněné námitce diskriminace podle věku. Nejvyšší správní soud se v rozsudku ze dne 9. 4. 2015, č. j. 8 As 154/2014 - 49, dostupném na www.nssoud.cz, kterým kasační stížnost žalovaného zamítl, s žalobkyní namítanou nepřezkoumatelností vypořádal, kdy výslovně uvedl následující závěry: „Žalobkyně namítala nedostatečné vypořádání námítky diskriminačního charakteru doplňkového kritéria věku při rovnosti bodů. Toto kritérium je plně podřaditelné pod obecnou námitku diskriminace podle věku, jak ji vypořádal krajský soud. Lze očekávat, že v přijímacím řízení k předškolnímu vzdělávání může dojít k tomu, že se bude k předškolnímu vzdělávání hlásit skupina dětí obdobného věku, ale z kapacitních důvodů bude moci být přijat pouze jejich omezený počet. Rozdělení na přijaté a nepřijaté podle data narození lze považovat

za objektivní. Alternativou je pouze případné losování mezi skupinou dětí se stejným počtem bodů a patřících do jedné skupiny podle data nástupu do základní školy. Ředitelka mateřské školy není oprávněna přijmout více dětí, než kolik je kapacita vzdělávacího zařízení. Proto vždy bude docházet k neumístění určitého počtu dětí. I z toho důvodu školský zákon speciálně pamatuje na děti předškolního věku, a to v § 34 odst. 4 školského zákona“ (pozn.: zvýraznění podtržením doplněno krajským soudem).

V návaznosti na shora popsany průběh předcházejícího řízení se přitom krajský soud předně neztotožňuje s tvrzením žalobkyně, že by se žalovaný nevypořádal se všemi jí vznesenými námitkami a nerozhodoval dle antidiskriminačního zákona. Žalovaný v napadeném rozhodnutí v souladu se závěry předchozího zrušovacího rozsudku Krajského soudu v Brně, kterými byl ve své rozhodovací činnosti vázán, nejprve provedl posouzení naplnění kritérií pro přijetí k předškolnímu vzdělávání, včetně zhodnocení bodů, které žalobkyně získala, přičemž dospěl k závěru, že žalobkyně zařazením do kritéria č. 2 a č. 3 dosáhla počtu 13 bodů. Při současné aplikaci kritéria seřazení dětí dle věku od nejstaršího po nejmladší při dosažené rovnosti bodů se pak žalobkyně umístila na 35. místě. Žalovaný se přitom v odůvodnění napadeného rozhodnutí vypořádal s námitkami žalobkyně, které vznesla nejen v podaném odvolání, ale také ve svých vyjádřeních ze dne 15. 9. 2014 a 15. 4. 2015; a tedy mu nelze vytýkat, že s ohledem na skutečnost, že totožná právní otázka (stran diskriminačního charakteru ve směrnici zvolených kritérií pro přijetí k předškolnímu vzdělávání) již byla dříve předmětem posouzení ze strany správních soudů, se s námitkami žalobkyně vypořádal stručnějším způsobem právě za pomoci odkazu na shora citované rozsudky správních soudů, jež se ke sporné právní otázce v dřívějším řízení vyslovily. Žalovanému pak tento přístup nelze vyčítat o to více, kdy Nejvyšší správní soud ani přes vznášené námitky žalobkyně ve vyjádření ke kasační stížnosti neshledal nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu, pokud jde o vypořádání námítky diskriminačního charakteru nastavených kritérií ve směrnici ředitelky MŠ. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí je tak možno bez pochybností seznat, jakými úvahami byl žalovaný ve své rozhodovací činnosti veden, jakými skutečnostmi se zabýval a jaké důvody jej vedly k vyslovení závěrů obsažených ve výsledném rozhodnutí. Z rozhodnutí tak jsou patrné závěry, které žalovaný ve vztahu k uplatněným námitkám žalobkyně zaujal a na základě jakých konkrétních skutečností k nim dospěl. Ostatně sporná právní otázka je všem účastníkům daného řízení zřejmá a obě strany jsou si vědomy toho, jaká konkrétní otázka je mezi nimi předmětem sporu. Krajský soud proto namítanou nepřezkoumatelnost žalobou napadeného rozhodnutí neshledal.

Ačkoli se přitom žalobkyně v nyní podané žalobě pokouší krajský soud přesvědčit o tom, že její současná argumentace stran diskriminace podle věku doznala oproti předchozímu řízení výrazného posunu, jemuž se žalovaný ve své rozhodovací činnosti nevěnoval, je nutno konstatovat, že co do své podstaty se stále jedná o námitky směřující proti diskriminačnímu užití kritéria věku při přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání. Žalobkyně v této souvislosti namítala, že užití kritéria věku (právě v podobě seřazení dětí od nejstarších po nejmladší podle data narození) u dětí uvnitř skupiny se stejným nástupem k povinné školní docházce, vede k neodůvodněnému rozlišování a diskriminaci mladších dětí, které jsou již tak ve svém postavení znevýhodněny. Dle názoru žalobkyně by přitom s ohledem na smysl a účel předškolního vzdělávání naopak bylo vhodnější přijímat přednostně děti mladší, aby se jim

dostalo delšího předškolního vzdělání, které by právě napomohlo k vyrovnání nerovnoměrností vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání.

Krajský soud však této argumentaci žalobkyně nepřisvědčil. K žalobkyni zdůrazňovanému účelu předškolního vzdělávání napomáhat vyrovnávání nerovnoměrností vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání, krajský soud předně ve shodě s vyjádřením žalovaného odkazuje na citaci důvodové zprávy k § 33 až § 35 školského zákona: „*Zásadním novým prvkem je uložení povinnosti řediteli mateřské školy přednostně přijmout dítě v posledním roce před zahájením povinné školní docházky. Tato povinnost ředitele mateřské školy (a současně právo rodiče, aby dítě bylo přijato) byla stanovena na základě snahy státu o vyrovnání případných nerovností, resp. handicapů nebo rozdílů v úrovni sociokulturního vývoje dětí v předcházejícím období.*“

Z výše citovaného textu důvodové zprávy je tedy zřejmé, že zmiňované vyrovnávání případných nerovností zákonodárce zamýšlel v mnohem užším smyslu, než jak jej ve svých podáních pojímá žalobkyně. K vyrovnání má totiž sloužit především institut přednosti „předškoláka“ před jinými uchazeči vycházející ze závěru, že ke splnění účelu vyrovnání nerovností bude postačovat právě jeden rok předškolního vzdělávání, a to právě rok poslední (předškolní). A ten žalobkyni nemohl být a nebyl v daném případě upřen. Skutečností zůstává, že školský zákon negarantuje každému uchazeči právo na tříleté předškolní vzdělávání. Podle školského zákona (prostřednictvím § 34 odst. 4) mají všechny děti „nárok“ právě na jednoleté předškolní vzdělávání. A protože předškolní vzdělávání není povinné, nelze (na rozdíl od vzdělání základního) dovodit povinnost veřejné správy zajistit kapacity pro jeho realizaci v plném rozsahu. Již na tomto místě však krajský soud předesílá, že nikdo není vyloučen z práva se o předškolní vzdělávání ucházet, byť skutečná šance k dosažení předškolního vzdělávání v délce právě tří let se v různých částech České republiky může lišit a liší dle místních demografických, společensko-politických a ekonomických podmínek, jakož i podle momentální vůle zákonných zástupců dětí, zda vůbec a kdy své dítě k přijetí k předškolnímu vzdělávání přihlásí.

K žalobkyni namítané aplikaci (resp. neaplikaci) antidiskriminačního zákona krajský soud nejprve poukazuje na cíl a účel dané zákonné úpravy, kterým je ve smyslu § 1 odst. 1 tohoto zákona regulace práva v oblasti zaměstnání a přístupu k zaměstnání, přístupu k povolání, podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti, členství v odborových organizacích, radách zaměstnanců nebo organizacích zaměstnavatelů, *přístupu ke vzdělání*, zdravotní péči, sociálnímu zabezpečení a přístupu ke zboží a službám, včetně bydlení, pokud jsou nabízeny veřejnosti.

V těchto oblastech právních vztahů má fyzická osoba podle ustanovení § 1 odst. 3 tohoto zákona právo na rovné zacházení a nebyt diskriminována z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru. Jedná se o výčet zakázaných diskriminačních důvodů zahrnutých v ustanovení § 2 odst. 3 antidiskriminačního zákona, který se vztahuje nejen na oblast regulovanou soukromým právem (zaměstnání, poskytování zboží a služeb), ale dotýká se rovněž sféry upravené veřejnoprávními předpisy (poskytování zdravotní péče, oblast sociálního zabezpečení a právě vzdělání).

Pokud se jedná o pojem „rovnost“, její chápání je kontextově zabarveno a odlišné obsahy tohoto pojmu jsou vysvětlovány historickým, kulturním a lokálním diskurzem. V multikulturních společnostech pak může být pojem rovnosti chápán jako požadavek menšiny v obraně před většinovým režimem pro všechny (k tomu srovnej Bobek, M., Boučková, P. a Kühn, Z. *Rovnost a diskriminace*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007, str. 5). V právní teorii se objevuje dělení rovnosti na formální a materiální. Vyjádření formální rovnosti je takové, kdy za spravedlivé se pokládá, že všem je měřeno stejným dílem a v posuzování dopadu na jednotlivce se nebere ohled na jeho pozadí. Na druhé straně pak stojí materiální rovnost, která je kontextová v tom ohledu, že při posuzování dopadu se bere ohled na jednotlivce. Z rovnosti v materiálním smyslu pak vycházejí dvě další její pojetí, která se liší svým dosahem - rovnost příležitostí („stejná startovní čára“) a rovnost výsledků. Zatímco rovnost příležitostí předpokládá vytvoření stejných výchozích pozic, rovnost výsledků je zaměřena na reálné důsledky rozdílného zacházení a usiluje tak o dosažení rovného přerozdělení statků ve společnosti, obvykle na základě proporcionálního zastoupení různých znevýhodněných sociálních skupin. V antidiskriminačním zákoně se právem na rovné zacházení rozumí právo nebýt diskriminován z důvodů, které zakládají diskriminační jednání, a pro požadavek zajištění rovného zacházení stanovuje přijetí takových opatření, která jsou podmínkou účinné ochrany před diskriminací a která je možno s ohledem na dobré mravy požadovat vzhledem k okolnostem a osobním poměrům toho, kdo má povinnost rovné zacházení zajišťovat; za zajišťování rovného zacházení se považuje také zajišťování rovných příležitostí. Z výše uvedeného lze tedy dovodit, že právní úprava rovnosti prezentovaná v zákonné úpravě je rovností v materiálním smyslu, konkrétně pak rovností příležitostí. Tento závěr vyplývá také z judikatury Ústavního soudu, který v nálezu ze dne 11. 6. 2003, sp. zn. Pl. ÚS 11/02, dostupném na <http://nalus.usoud.cz>, uvedl: „*Princip rovnosti nelze chápat jako nivelizaci ve výsledku, nýbrž je třeba jej interpretovat jako garanci stejných startovních šancí.*“

Budeme-li požadavek rovného zacházení vykládat jako pozitiv, pak logicky jeho negativem je zákaz rozdílného zacházení. Zákonná úprava rozlišuje mezi diskriminací přímou a nepřímou. Přímou diskriminací se rozumí takové jednání, včetně opomenutí, kdy se s jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází nebo zacházelo nebo by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci, a to z taxativně uvedených důvodů (viz § 2 odst. 3 antidiskriminačního zákona). Rozlišování, ať už z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru, je tedy nepřípustné a zakázané, pokud ho není možno odůvodnit legitimním cílem a pokud prostředky k jeho dosažení nejsou přiměřené a nezbytné (§ 7 odst. 1 antidiskriminačního zákona).

Pro přesnější definování zákazu diskriminace tedy zákonodárce volil také negativní vymezení toho, co se za diskriminaci ve vazbě na diskriminační důvody nepovažuje, co je pokládáno za přípustnou formu rozdílného zacházení. Pro splnění podmínek rozdílného zacházení v souladu se zákonem musí dané opatření sledovat legitimní cíl, kdy volené omezující prostředky pomáhají dosáhnout legitimního cíle a legitimní omezení je přiměřené (tzn. zásah je přiměřený s ohledem na povahu sledovaného zájmu ve srovnání s právem na rovné zacházení) a omezení je nezbytné, protože neexistuje jiný prostředek, jak dosáhnout

kýženého cíle (srovnej Kvasnicová, J. a kol. *Antidiskriminační zákon: komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, str. 245).

Krajský soud přitom v nyní souzené věci neshledal důvod ke změně již vysloveného právního názoru, obsaženého v rozsudku téhož senátu zdejšího krajského soudu ze dne 14. 8. 2014, č. j. 30 A 115/2012 - 62, ve spojení s rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 4. 2015, č. j. 8 As 154/2014 - 49, oba dostupné na www.nssoud.cz, a ztotožnil se s těmito závěry i posouzením žalovaného, dle kterého z ustanovení § 34 školského zákona je možno dovodit, že věk dítěte může představovat rozhodné kritérium pro přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání, aniž by zde byla dána diskriminace věkem. Dle ustanovení § 34 odst. 1 školského zákona se předškolní vzdělávání organizuje pro děti ve věku *zpravidla* od tří do šesti let. Dle odst. 4 se pak k předškolnímu vzdělávání *přednostně* přijímají děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky (§ 36 školského zákona). Tímto ustanovením tak zákonodárce výslovně stanovil přednost dětí předškolního věku s ohledem na povinnou školní docházku. Stanovené prioritě školní docházky pak odpovídá i věta druhá ustanovení § 34 odst. 4 školského zákona o povinnosti obce zajistit zařazení nepřijatého dítěte do jiné mateřské školy. Přednostní přijímání dětí předškolního věku, které nalezlo svůj odraz v kritériu 1. směrnice ředitelky MŠ, má tedy výslovnou zákonnou oporu (§ 34 odst. 4 školského zákona) a zároveň i sleduje legitimní cíl, jímž je dosažení určitých dovedností, které jsou předpokladem pro řádný výkon následné povinné školní docházky. Obdobě pak krajský soud pokládá za nediskriminační také kritérium přednosti starších dětí (ve směrnici bylo toto kritérium formulováno jako seřazení dětí dle věku od nejstaršího po nejmladšího v případě dosažené rovnosti počtu bodů), kdy nediskriminační povahu tohoto kritéria je možno nepřímo dovodit právě z ustanovení § 34 odst. 4 školského zákona, z něhož plyne prioritizace přípravy staršího dítěte na předškolní přípravu (a žalovaný tuto prioritu podpořil také úvahou stran vyšší možnosti diagnostikovat u starších dětí speciální vzdělávací potřeby, a jejich preferencí tak těmto částečně předcházet a napomáhat jejich odstraňování, což může pozitivně ovlivňovat také snižování počtu odkladů povinné školní docházky a tím přispívat k vyšší věkové homogenitě tříd na základní škole). Podpůrně pak lze v daném kritériu shledat i legitimní sociální důvod, neboť nepřijetí dítěte do předškolního zařízení obvykle zakládá zásah do majetkových poměrů rodičů, přičemž kritériem „*přednosti staršího dítěte*“ je upřednostněno dítě, jehož rodiče by byli zásahu do majetkových a sociálních poměrů vystaveni po delší dobu.

K přípustnosti kritéria věku při posuzování uchazečů o přijetí k vzdělání v předškolním zařízení se přitom kladně vyjádřil již Veřejný ochránce práv, který ve svém Doporučení k naplňování práva na rovné zacházení v přístupu k předškolnímu vzdělávání ze dne 9. 10. 2012, sp. zn. 166/2010/DIS/JŠK, uvádí, že věk dítěte představuje legitimní kritérium pro určení pořadí přihlášených dětí. Nesmí však na základě aplikace tohoto kritéria docházet k absolutnímu vyloučení mladších dětí z předškolního vzdělávání. Podle Veřejného ochránce práv se přitom hledisko věku vyskytuje v podobě: 1) přednostního přijímání dětí v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, 2) *vyššího věku dítěte jako zvýhodňujícího kritéria* a 3) stanovení minimálního věku dítěte pro přijetí do školského zařízení. Legitimita druhé podoby kritéria věku je přitom dána nárůstem potřeby předškolního vzdělání dítěte se zvyšujícím se věkem.

Kritérium přednosti starších dětí pak uvádí jako jeden z příkladů pro kritéria při posuzování uchazečů o přijetí k předškolnímu vzdělávání také Nejvyšší správní soud, a to v již výše citovaném rozsudku ze dne 2. 5. 2012, č. j. 1 As 35/2012 - 45, publikovaném pod č. 2736/2013 Sb. NSS. Opakovaně je pak v této souvislosti nutno zdůraznit také již výše citované závěry Nejvyššího správního soudu, vyslovené přímo v případě žalobkyně, a to v rozsudku ze dne 9. 4. 2015, č. j. 8 As 154/2014 - 49, dostupném na www.nssoud.cz, konkrétně závěry obsažené v odstavci [31] odůvodnění tohoto rozsudku: „*Lze očekávat, že v přijímacím řízení k předškolnímu vzdělávání může dojít k tomu, že se bude k předškolnímu vzdělávání hlásit skupina dětí obdobného věku, ale z kapacitních důvodů bude moci být přijat pouze jejich omezený počet. Rozdělení na přijaté a nepřijaté podle data narození lze považovat za objektivní. Alternativou je pouze případné losování mezi skupinou dětí se stejným počtem bodů a patřících do jedné skupiny podle data nástupu do základní školy. Ředitelka mateřské školy není oprávněna přijmout více dětí, než kolik je kapacita vzdělávacího zařízení. Proto vždy bude docházet k neumístění určitého počtu dětí.*“ Nejvyšší správní soud tak jako nediskriminační shledává dvě alternativní možnosti, jak rozdělit skupinu dětí se shodným nástupem povinné školní docházky, a to při uplatnění kritéria věku s prioritou starších dětí (seřazení dle data narození je pokládáno za kritérium objektivní a přípustné), anebo alternativně losováním. V souvislosti s losováním pak krajský soud činí na tomto místě pouze doplňující poznámku, že i los byl v kritériích směrnice ředitelky MŠ uplatněn, a to pro případ řešení situace, že by se více uchazečů umístilo na posledním místě. Přestože se tedy žalobkyně s tímto názorem v podané žalobě neztotožňuje a pokládá jej za nelogický a nezákonný, je nutno konstatovat, že byl-li vysloven přímo v případě žalobkyně a na podkladě zcela shodných skutkových okolností, navíc instančně nadřízeným soudem, je krajský soud povinen ve své rozhodovací činnosti takto vyslovené závěry respektovat a jimi se v této věci řídit.

V daném případě rovněž nelze odhlédnout od konkrétních okolností daného případu a nesporného faktu, že mateřská škola nemohla z kapacitních důvodů přijmout všechny děti, které v daném místě a čase projeví zájem o přijetí k předškolnímu vzdělání v konkrétní mateřské škole (kapacita 30 míst oproti 62 přihlášeným). Podmínky přijímacího řízení přitom byly nastaveny a vycházely z principu rovnosti příležitostí, přihlášené děti měly stejné výchozí pozice (stejně startovní šance), kritéria byla určena předem a celý proces přijímacího řízení byl transparentní. Je sice pravdou (a žalobkyně na tuto skutečnost poukazovala v podané žalobě), že v tomto konkrétním případě (s ohledem na konkrétní skladbu přihlášených uchazečů) doplňkové kritérium nakonec sehrálo klíčovou úlohu a rozhodlo o pořadí uchazečů a jejich přijetí či nepřijetí k předškolnímu vzdělávání. Kritérium přednosti starších dětí však bylo využito pouze k seřazení dětí v případě rovnosti počtu bodů získaných za splnění dalších kritérií, a to v souladu s dopředu vyhlášenými podmínkami pro přijetí k předškolnímu vzdělávání do MŠ. V situaci, kdy po dětech hlásících se k předškolnímu vzdělávání není možné vyžadovat žádné speciální dovednosti či schopnosti jako např. u přijímacích řízení na střední školy, je kritérium věku, zde konkrétně v podobě přednosti starších dětí seřazených dle data narození, v těchto případech nutno pokládat za objektivní nástroj k rozčlenění uchazečů. Existuje-li obecně u dětí ucházejících se o předškolní vzdělávání omezený rozsah skutečností, které je vůbec možno hodnotit, bude často docházet k tomu, že dělicí čára mezi přijatými a nepřijatými uchazeči povede právě uvnitř skupiny, v rámci které budou mezi jejími „členy“ poměrně malé rozdíly. Nebezpečí vzniku větší

skupiny uchazečů se stejným bodovým ziskem nebo splňujících stejné skupinové kritérium tu ovšem bude vždy (odvislé od konkrétní skladby uchazečů). Pokud přitom dělicí linie mezi přijatými a nepřijatými povede tak, že nebude procházet uvnitř takové skupiny, problém nevzniká. Problém představuje stav, kdy volných míst bude menší počet než uchazečů, kteří by si na základě svého bodového zisku nebo splnění skupinového kritéria mohli dělat nárok na přijetí. V takovém případě pak je třeba zvolit klíč, kterým bude dopředu určeno, kdo z těchto uchazečů bude přijat, a v této věci bylo tímto klíčem zcela legitimně zvoleno kritérium vyššího věku.

Jakkoli přitom schopnosti dětí nejsou výlučně dány jejich věkem (k tomu blíže viz dále), je v tomto ohledu klíčové, že se jedná o objektivní výchozí hledisko využitelné pro potřeby přijímacího řízení k předškolnímu vzdělávání, což shodně vyslovil také Městský soud v Praze v rozsudku ze dne 9. 4. 2014, č. j. 7 A 156/2010 - 38, dostupném na www.nssoud.cz, který rovněž posuzoval situaci skutkově obdobnou případu žalobkyně.

K žalobkyní požadovanému návrhu na preferenci mladších dětí v rámci skupiny dětí se stejným dnem nástupu k základnímu vzdělávání pak krajský soud shodně se závěry žalovaného konstatuje, že se jedná o návrh na odlišnou úpravu kritérií pro přijetí uchazečů k předškolnímu vzdělávání. Stanovení těchto kritérií je přitom i *pro futuro* zcela v gesci ředitelky MŠ. Soudnímu přezkumu však žalobkyně podrobila správní rozhodnutí, v němž se takto vymezené kritérium, tj. kritérium přednosti mladších dětí, neobjevilo. Přesto krajský soud v této souvislosti pokládá za nutné konstatovat, že nelze souhlasit s obecnou tezí žalobkyně, že ve věkovém rozmezí jednoho ročníku (se stejným nástupem do základní školy) mají nutně větší potřebu vzdělávání právě mladší děti z této skupiny. Právě naopak, preference starších dětí v rámci stejné věkové skupiny je legitimně odůvodněna, a to nejen pro jejich zákonnou preferenci vyplývající nepřímo z ustanovení § 34 školského zákona, ale také z toho důvodu, že u starších dětí obecně (a to je třeba zdůraznit) je dána vyšší predikce vyspělosti a odolnosti, tedy toho, že splní vícero předpokladů, které na ně bude předškolní vzdělávání klást. Lépe jim tedy vyhoví proces předškolního vzdělávání v tom smyslu, že si z něj „mnohem více vezmou“, čímž zároveň přispějí k naplnění jednoho ze zákonných účelů předškolního vzdělávání, kterým je právě vytvářet předpoklady pro pokračování v dalším vzdělávání v podobě povinné školní docházky. Proto pouze tím, že se žalobkyni v tomto konkrétním případě nedostalo předškolního vzdělání v délce tří let, nelze dovodit, že by k naplnění cílů předškolního vzdělání nedošlo.

Krajský soud zároveň podotýká, že cílem kritérií stanovovaných řediteli mateřských škol pro přijetí uchazečů k předškolnímu vzdělávání není rozdělit děti na ty, jimž bude poskytnuto delší, případně kratší předškolní vzdělávání, ale vypořádat se s omezením v podobě převisu poptávky nad kapacitními možnostmi konkrétního zařízení pro předškolní vzdělávání. K obdobnému výsledku, tedy k nepřijetí části uchazečů z kapacitních důvodů, by ostatně zcela logicky došlo i za použití kritéria upřednostnění mladších dětí, které v dané věci žalobkyně navrhovala.

V daném případě je totiž z obsahu spisové dokumentace patrné, že k předškolnímu vzdělání pro konkrétní školní rok došlo k přijetí uchazeče s datem narození 6. 4. 2009, avšak již nebyl přijat uchazeč o jeden den mladší, což žalobkyně opakovaně, a to z důvodu

diskriminačního uplatnění kritéria věku uvnitř stejné skupiny, v průběhu celého řízení rozporovala. V případě aplikace opačné priority řazení uchazečů se stejným bodovým ziskem (uvnitř skupiny se stejným nástupem do základní školy), tj. uchazečů, kteří se umístili na 12. až 39. místě, by ovšem dělicí čára mezi přijatými a nepřijatými uchazeči vedla mezi 20. a 21. uchazečem s datem narození dne 14. 12. 2008 a 18. 12. 2008 (tedy čtyři dny po sobě). Je tedy zřejmé, že se jedná o výsledek zcela obdobný, který žalobkyně pokládá za diskriminační. Nicméně, takto změněné pořadí by již žalobkyni svědčilo natolik, že by se v pořadí dostala mezi děti přijaté, což by sice pro žalobkyni byl výsledek jistě imponující, avšak předškolní vzdělání by bylo upřeno stejnému počtu dětí vybraných uvnitř skupiny dětí se stejným nástupem k základnímu vzdělání jako u původně aplikovaného kritéria. Krajský soud si proto klade otázku, zda by i v takovém případě žalobkyně takto zvolené kritérium pokládala za diskriminační či nikoli.

Žalovanému pak nelze vytýkat ani to, že v řízení nepřistoupil k provádění dokazování navrženým znaleckým posouzením z oboru dětská psychologie, jež mělo dle žalobkyně určit, zda u šesti dětí narozených v období mezi 6. 4. 2009 a 8. 5. 2009 bylo možno na základě jejich věku předpokládat rozdílnou potřebu předškolního vzdělávání a zda naopak nelze uvažovat o potřebě předškolního vzdělávání přednostně u dětí mladších, jež budou nastupovat k povinné školní docházce zároveň se svými staršími vrstevníky.

K tomu krajský soud uvádí, že spornou právní otázkou a předmětem řízení v této věci bylo, zda kritérium přednosti staršího dítěte v případě rovnosti bodů lze považovat za diskriminační; nikoli tedy nutnost zabývat se individuálně potřebou předškolního vzdělávání u konkrétních dětí na podkladě znaleckého zkoumání z oboru psychologie. V daném případě došlo k naplnění zákonem a judikaturou správních soudů vymezených povinností dopředu určit a zveřejnit kritéria sloužící pro potřebu přijímacího řízení k předškolnímu vzdělávání v MŠ, jejichž smyslem není individuální posuzování schopností a potřeb jednotlivých dětí a jejich vzájemné srovnávání, které by nadto vedlo ke zcela nežádoucímu zdůraznění subjektivního hodnocení v tom kterém konkrétním případě a zcela by vyloučilo objektivní charakter zvolených kritérií.

Krajský soud nicméně v této souvislosti nad rámec výše uvedeného v obecné rovině doplňuje, že děti v konkrétním věkovém rozmezí (např. jednoho roku) se samozřejmě mohou lišit jak ve fyzických parametrech, tak v parametrech psychických, včetně emocionálních, a rovněž také v sociálních dovednostech, tj. v percepcích a dovednostech motorických i praktických. Žalobkyni tedy lze přisvědčit do té míry, že v individuálních případech nelze bez dalšího konstatovat, že dítě starší je vždy fyzicky vyspělejší, samostatnější, motoricky zdatnější, chytřejší apod. než dítě mladší, a že tento stav vzájemného poměru zvýhodnění staršího vůči znevýhodnění mladšího trvá beze změn až do začátku školní docházky, nedojde-li k jeho korekci předškolním vzděláváním a/nebo rodinou. Reálně přitom platí, že děti konkrétního věku (v nyní posuzovaném případě se jednalo o děti ve věku od tří do čtyř let) se v jednotlivých schopnostech mohou velmi lišit, ale zároveň si v souhrnu mohou být velmi podobné. Jsou-li si přitom velmi podobné a zároveň jsou jiné, znamená to, že některé z nich mohou být v některých aspektech svých schopností rozvinutější než v jiných, ve kterých zase budou rozvinutější jiné děti, zaostávající v jiných oblastech. Jak žalovaný poukázal ve svém vyjádření k podané žalobě, schopnosti dětí – fyzické, psychické či sociální

– se vyvíjejí často nerovnoměrně časově, mnohdy ve skocích, u každého dítěte jinak. Pokud by ovšem měly být individuálně posuzovány (jak požadovala žalobkyně) a vzájemně hodnoceny, aby bylo dosaženo „dokonalého“ poznání, které z konkrétních dětí má největší potřebu předškolního vzdělávání, vyžadovalo by to mimořádně rozsáhlý a také nákladný systém přijímacího řízení se zapojením speciálně vzdělaných odborníků. Pokud však zákonodárce nestanovil předškolní vzdělávání jako povinné, jeví se požadavek na individuální posuzování potřeby předškolního vzdělání každého uchazeče jako zcela neproporcionální a také nereálný. Při důsledné aplikaci této maximy by totiž správní orgány musely brát v úvahu např. i takové skutečnosti, jakými jsou vztah rodičů k dětem, jejich vzdělání, dostupnost prarodičů pro účely „hlídání“ a výchovy v rodině, počet starších a mladších sourozenců, vzdálenost z místa bydliště do konkrétní mateřské školy apod., kdy katalog těchto skutečností může být téměř neomezený. Proto jsou, jak již bylo uvedeno výše, mateřské školy pro své rozhodování nuceny stanovovat při kapacitním omezení a převisu poptávky kritéria, která představují určitou redukci skutečnosti na posuzování předem stanovených (a co je důležité - objektivních) parametrů a kategorií, která mateřská škola považuje za relevantní a porovnatelná. Vědom si zmiňované kapacitní nedostatečnosti pak zákonodárce stanovil nárok každého dítěte právě a toliko na jeden rok předškolního vzdělání, ve kterém se již děti připravují na přechod do základního vzdělávání a jsou mu nejbližší (§ 34 odst. 4 školského zákona), přičemž jak bylo uvedeno výše, toto právo nebylo žalobkyni nijak upřeno a v tomto směru nijak diskriminována nebyla, neboť k jejímu přijetí k předškolnímu vzdělávání došlo hned v následujícím školním roce.

VII. Závěr a náklady řízení

Krajský soud tak na základě všech výše uvedených skutečností neshledal žalobu důvodnou, a proto ji podle ustanovení § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s., podle kterého žalobkyně, která neměla ve věci úspěch, nemá vůči žalovanému právo na náhradu nákladů řízení před soudem. Úspěšnému žalovanému žádné náklady řízení nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly, a proto krajský soud rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku lze podat do dvou týdnů po jeho doručení kasační stížnost. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních právních předpisů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 22. června 2017

Mgr. Milan Procházka
předseda senátu